

## سؤال/جواب ۵: تفاوت بسمله سورهای فاتحه با بسمله‌ی سایر سورهای

سؤال/ ۵: هل تختلف بسملة الفاتحة عن بسملة بقية سور القرآن؟ وهل البسملة جزء من السورة؟!

پرسش ۵: آیا «بسمله» سورهای فاتحه با بسمله‌های بقیه‌ی سورهای قرآن متفاوت است؟ و آیا بسمله، جزئی از سوره است؟

الجواب: بسملة الفاتحة هي الأصل ([108])، والبسملة في جميع السور في القرآن هي صورة لجزء من بسملة الفاتحة، فالقرآن كله في الفاتحة، والفاتحة في بسملة الفاتحة، فكل بسملة في القرآن هي في بسملة الفاتحة، والبسملة آية من آيات سورة الفاتحة، أما في بقية السور فالبسملة جزء من السورة، ولكنها ليست آية من آيات السورة.

پاسخ:

بسمله سورهای فاتحه، اصل و ریشه است ([109]) و بسمله در سایر سورهای قرآن، صورتی برای جزئی از این اصل می‌باشند (که نمایان‌گر آن جزء هستند)؛ همه‌ی قرآن در سورهای فاتحه و سورهای فاتحه در بسمله آن است و هر بسمله قرآن، در بسمله سورهای فاتحه (مستتر) می‌باشد. بسمله در سورهای فاتحه، آیه‌ای از آیه‌های آن است درحالی‌که بسمله در سایر سورهای، جزئی از سوره هستند ولی آیه‌ای (مستقل) از آیات آن سوره نمی‌باشند.

والأسماء الثلاثة: (الله، الرحمن، الرحيم) ([110]) في اللاهوت أو الذات الإلهية هي أركان الاسم الأعظم الأعظم (هو). والأسماء الثلاثة هي مدينة الكمالات الإلهية لله، بابها الظاهر والباطن: الرحمن الرحيم.

نام‌های سه‌گانه یعنی «الله، الرحمن و الرحيم» ([111]) در لاهوت یا همان ذات اقدس الهی اركان اسم اعظم اعظم اعظم (هو) هستند؛ نام‌های سه‌گانه همان

مدینه‌ی کمالات الهی هستند؛ یعنی الله که در ب ظاهر (بیرون) و در ب باطن (درون) دارد یعنی الرحمن الرحیم.

وهذه الأسماء الثلاثة في الخلق هي محمد وعلي وفاطمة، أو مدينة العلم: محمد، وبابها الظاهر والباطن: علي وفاطمة.

این نام‌های سه‌گانه‌ی در خَلق، حضرت محمد(ص) و امام علی(ع) و فاطمه‌ی زهرا(س) می‌باشند؛ یعنی مدینه‌ی علم (شهر دانش)، محمد(ص) و در ب ظاهر و باطن آن علی و فاطمه (علیهما السلام) می‌باشند.

وهذه الأسماء الثلاثة هي: أركان الاسم الأعظم الأعظم (الله، الرحمن، الرحيم) (قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) ([112]).

این نام‌های سه‌گانه آرکان اسم اعظم اعظم (الله الرحمن الرحیم) می‌باشند: ( بگو خدا را بخوانید یا رحمان را بخوانید، هر کدام را بخوانید برای او نام‌های نیکو است ) ([113]).

وهذه الأسماء الثلاثة أي (محمد وعلي وفاطمة)، هي الاسم الأعظم، فمحمد من الله، فهو كتاب الله، بل هو الله في الخلق. وعلي وفاطمة من رحمة الله، فهم الرحمن الرحيم، (وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا) ([114]).

این نام‌های سه‌گانه یعنی «محمد، علی و فاطمه» خود اسم اعظم هستند؛ پس محمد از خدا است و او کتاب خدا بلکه او تجلی خداوند در خَلق است، و علی و فاطمه از رحمت خداوند هستند؛ پس آن‌ها (الرحمن الرحیم) می‌باشند: (و از رحمت خویش به آن‌ها ارزانی داشتیم و برای آن‌ها زبان نیکوی بلندمرتبه قرار دادیم) ([115]).

وبسمة الفاتحة حقيقة، والبسمة في جميع السور صورة غير كاملة لهذه البسمة، بل تعكس جهة من جهاتها. وكأن بسمة الفاتحة تقع في مركز تحيطه مجموعة من المرايا، كل واحدة منها تعكس صورة من جهة معينة تختلف عن الأخرى، وفي نفس الوقت تشترك جميع السور بأنها لحقيقة واحدة، كما أنها تشترك مع الحقيقة؛ لأنها تعكسها من جهة معينة.

بسمله سورہی فاتحہ، حقیقت است و بسمله در سایر سورہا نمای غیر کامل (جزئی) از این حقیقت است و ہر یک جہتی از جہات آن را منعکس می کنند. گویا بسمله سورہی فاتحہ در مرکزی قرار می گیرد کہ مجموعہای از آینہا آن را احاطہ می کنند و ہر کدام از این آینہا نمایی از جہت معینی از آن را کہ با دیگری متفاوت است، منعکس می کند و در عین حال ہمہی سورہا در حقیقتی واحد مشترک می شوند، همان طور کہ ہمہی آن ہا با حقیقت مشترک می شوند؛ چرا کہ ہر کدام، جہتی معین از آن نور اصلی را منعکس می کنند.

فلو مثلت لعقلك القرآن لوجدت بسمة الفاتحة نقطة تدور حولها جميع السور القرآنية، بل والتوراة والإنجيل، وجميع ما جاء به الأنبياء والمرسلين ، فبسمة الفاتحة هي الرسالة والولاية والبداية والنهاية.

پس اگر قرآن را با عقل خود تجسم نمایی، بسمله سورہی فاتحہ را همانند نقطہای می یابی کہ ہمہی قرآن گرد آن می چرخد؛ حتی تورات و انجیل و ہر آن چہ را کہ ہمہی پیامبران و فرستادگان (ع) با خود آورده اند. پس بسمله سورہی فاتحہ، رسالت، ولایت، سرآغاز و نہایت است.



[108] - عن سيد الموحدين (ع): (إن علم ما كان ويكون كله في القرآن، وعلم القرآن في سورة الفاتحة، وعلم الفاتحة في بسم الله الرحمن الرحيم) نور البراهين للسيد نعمة الله الجزائري: ج 1 ص 315.

[109] - از سید موحدین (ع) روایت شده است: «علم آن چه بوده و آن چه هست، جملگی در قرآن وجود دارد و علم قرآن در سوره‌ی فاتحه و علم فاتحه در بسم الله الرحمن الرحيم می‌باشد». نور البراهین سید نعمت الله جزایری: ج 1 ص 315.

[110] - أعطى السيد صورة واضحة عن الأسماء الثلاثة : (الله، الرحمن، الرحيم) أركان الاسم (الأعظم، الأعظم، الأعظم) في تفسير سورة الفاتحة، فراجع .

[111] - سید در تفسیر سوره‌ی فاتحه صورت واضحی از اسامی سه گانه‌ی «الله، رحمن و رحیم» را به تصویر می‌کشند؛ ارکان اسم «اعظم اعظم اعظم». مراجعه نمایید.

[112] - الإسرائ : 110.

[113] - إسرائ : 110.

[114] - مريم : 50.

[115] - مريم : 50.